

tunc fieri poterit confessio, et absolutio absque speciali licentia superioris, quia id non licet ex dispensatione ejus, sed ex ipso divino, seu naturali jure, supposita institutione, ut in disputatione sequente videbimus. Vel non occurrit hujusmodi necessitas; et sic nulla potest humana efficere potest, ut liceat sine tali occasione dimidiata confessionem, vel absolutionem efficere; erit enim formalis, et non materialis tantum, cum nulla sit vera necessitas illius. Certum ergo esse debet, per hanc facultatem superioris concedi jurisdictionem ad absolvendum a reservatis, et hanc dicimus posse delegari cum ea conditione seu onere.

9. Circa fundamentum autem hujus veritatis dicunt plures ex citatis auctoribus, illud positum esse in mutuo consensu, et quasi pacto inter superiorem et subditum; nam superior posset non delegare jurisdictionem suam, et delegando, facit gratiam et favorem subdito; ergo potest sub ea conditione eam concedere, ut si subditus velit tali gratia uti, consentiat obligationi comprehendendi coram superiore; et tunc subditus obligationem acceptans obligatus manet, non tam ex pracepto divino confessionis, aut speciali pracepto superioris, quam ex pacto mutuo. Ita significant Palud., Almain., Medina, et alii, et distinctius explicavit Navarrus. Unde inferunt primo, debere hanc conditionem declarari subdito. Et quidem, si illi datur facultas explicata conditione, hoc ipso quod postea illa utitur, satis acceptat conditionem, et obligatus manet. Si vero commissio facta est sacerdoti sub ea conditione, inscio poenitente, tenetur confessor ante auditam confessionem, vel, si id non advertit donec peccatum reservatum audivit, ante absolutionem datam, explicare conditionem poenitenti; et si eam non acceptaverit, non absolvere, quia non habet facultatem absolvendi nisi sub ea conditione; si autem acceptaverit, eo ipso manebit poenitens obligatus ad comprehendendum coram superiore.

10. Secundo hinc facile respondent ad totam rationem dubitandi principio positam; concedunt enim absolute, non posse superiorum præcipere iteratam confessionem, neque etiam obligare subdito, ut se illi prodat postquam semel absolutus est. Nihilominus tamen aiunt, posse non delegare suam jurisdictionem nisi sub tali pacto, quia hoc neque repugnat institutioni talis sacramenti, neque veritati aut effectui integro ipsius formæ;

neque est contra ullam legem justitiae, aut alterius virtutis. Atque ita simul relinquitur declaratum fundamentum hujus sententiae. Nam quod hic modus obligationis et pacti sit possibilis, probat ratio proxime facta cum responsione ad rationem in oppositum. Quod vero posito illo pacto, inde oriatur haec obligatio, probatur ex natura pacti justi, in quo aliquid datur cum obligatione aliquid faciendi. Aliunde vero constat materiam hujus pacti esse gravem; nam quod inferior compareat coram superiore, ad quod ex vi hujus pacti obligatur, res est gravis ex suo genere, non solum quia de se est actio honesta, pertinens ad Dei honorem, et reverentiam superioris,

in materia gravi, sed etiam, quia ad bonum animæ ipsius poenitentis, et ad commune etiam honum, ut reservatio peccatorum efficiacior sit, magisque retrahat subditos a peccando, potest multum interesse. Et declaratur; nam, si subditus propria sponte voto se obligasset ad ita comprehendendum coram superiore, sine dubio maneret obligatus, et censeretur res satis gravis; ergo idem est, si oriatur obligatio ex dicto pacto. Rursus, quod talis obligatio non possit alio modo imponi a superiore, probatur a dictis auctoribus, quia per se et absolute non potest præcipere confessionem iteratam. Melius tamen videtur explicari ratione dubitandi in principio a nobis posita. Denique, quod intentio superioris, quando concedit facultatem sub illo onere, sit confidere hoc pactum cum subdito, probatur, quia intendit illum obligare eo modo quo potest, et eadem ratione subditus acceptat eo modo quo potest et debet juxta intentionem superioris.

11. An admissio tali pacto peccet subditus non comprehendendi.—Quorundam Theologorum opinio probatur.—Haec sententia sic explicata est sine dubio valde probabilis propter hoc fundamentum, et propter tot Doctorum auctoritatem, et magna ex parte sufficit ad defendantum usum talis facultatis et ad omnem effectum per illam intentum. Nonnulla tamen advertenda circa illam occurunt. Primum est, nonnullos Theologos docuisse, etiam admissio hoc genere pacti et obligationis, subdito non peccare mortaliter non comprehendendo postea coram superiore, quia censent illam materiam, nimurum quod tale peccatum jam confessum a superiore sciatur, esse rem parvi momenti, seclusa necessitate sacramenti. At hoc improbatum est, ut declarat ratio superius facta, et exemplum de-

voto adductum, errantque dum significant, hanc obligationem solum imponi propter notitiam superioris, in ea sistendo; quæ non solum esset res parvi momenti, sed etiam vana curiositas; non est ergo propter notitiam per se ipsam, sed propter effectus pertinentes ad divinum honorem et bonum subditorum, ad quos illa ordinatur, sub qua ratione illa est res valde gravis. Eo vel maxime, quod non tantum manet obligatus poenitens ad dandam notitiam sue culpe superiori, sed etiam ad complendam satisfactionem seu emendationem, quam ipse injunxit, ut constat ex omnibus juribus, in quibus fit mentionem similis conditionis, et ex dicendis etiam constabit. Haec autem obligatio tota sine dubio est res satis gravis, ut per se notum est.

12. An obligatio comprehendendi injuste extorquatur.—Quod vero quidam aiunt, illam obligationem injuste extorqueri, esseque involuntariam, quia subditus nollet talem conditionem acceptare, solumque illam acceptat, quia non potest aliter facultatem obtinere, ac proinde, vel nullam, vel levem esse talem obligationem. Hoc, inquam, nullius momenti est, et æque improbabile ac præcedens; quia, cum superior habeat integrum jus in talem causam, et nullo jure teneatur illam facultatem dare subdito, et si illam neget, nullam ei faciet injuriam, multo minus illam faciendo facultatem sub illo pacto, et non alias. Unde non potest illa dici violentia, quandoquidem liberum est subdito non acceptare conditionem. Neque etiam ibi intervenit diminutio voluntarii, quæ possit obligationem, vel culpam diminuere, quia in omni pacto, in quo aliquis suscepit aliquid onus propter aliquid commodum, potest dici intervenire simile involuntarium, quia unusquisque vellet potius absolute et libere reportare commodum, quam sub conditione onerosa; hoc vero non impedit, quominus acceptata conditione obliget iuxta materiae exigentiam. Ita ergo in praesenti contingit.

13. Paludanus reprobatur.—Addit vero Paludanus citato loco, licet iste modus sit possibilis, non tamen esse convenientem, non quia Ecclesia hoc non possit statuere, sed quia iuxta communem ritum hoc non servat, et etiam quia frustra audiret, ex quo absolvere non potest. Verumtamen hoc etiam falsum est, quia in illo modo concedendi talem facultatem nihil est præter rationem justitiae aut charitatis, aut alterius virtutis; neque etiam est aliquid incommodi aut periculi, ut minus

conveniens censeatur. Quod autem in reservationibus, seu facultatibus Pontificiis, quæ universam Ecclesiam respiciunt, hoc fortasse non sit in usu, ideo est, quia illa peccata semper habent censuram annexam, et ideo quando illud onus imponitur, videtur esse præcipue ratione censuræ. Tamen sicut inde non sumitur argumentum, quod reservatio casuum sine annexa censura non sit conveniens, ita nec quod facultas absolvendi ab illis cum simili onere conveniens non sit. Eo vel maxime, quia interdum Pontifex reservat casus sine excommunicatione annexa, ut in citato Motu Sixti V, et non propterea dicet quispiam, ut opinor, posse aliquem absolvii ab inferiori a tali casu propter ordinariam difficultatem et moram adeundi Summum Pontificem sine ulla obligatione comparendi; alioquin inutilis esset talis reservatio. Ac deque, licet daremus hunc modum non esse convenientem pro tota Ecclesia, quia non est accommodatus statu omnium fidelium, tamen inter religiosos, qui majorem perfectiōnem profitentur, et specialiori modo subsunt pastorali curæ suorum Prælatorum, potest esse valde conveniens, et ita Major et Carthusianus referunt fuisse in usu in religione Cisterciensium per constitutionem a Summis Pontificibus probatam. Et nunc etiam hoc servatur in aliqua religione cum magno fructu, et sine ullo incommmodo.

14. Refutatur iterum.—Illud denique, quod Paludanus subiungit, quod frustra hec audiret, ex quo absolvere non posset, nullum verum sensum habere potest. Nam si loquatur de inferiore confessore, cui datur talis facultas, falsum est absolvere non posse; quia, licet relinquat in subdito onus comprehendendi, vere et sacramentaliter illum absolvit, et ideo non frustra audit. Quod si poenitentia non acceptet conditionem, verum est non esse absolvendum; inde tamen solum sequitur, ante auditam confessionem proponendam esse hujusmodi conditionem. Si autem de superiori loquatur, falsum etiam est illum non posse absolvere, cum possit absolutio bis cadere supra eadem peccata. Et præterea, licet non absolvat, neque ad hunc finem se illi subdito manifestet, nihilominus non erit frustra; quia potest deservire, ut superior, vel meliorem medicinam, vel majorem satisfactionem adhibeat.

15. Difficile dubium proponitur.—Prima sententia.—Præterea in hac sententia observandum est, ab illis auctoribus non satis de-

clarari, quid dicendum esset, si contingenter pœnitentem absolvı per talem facultatem, priusquam illi explicetur conditio seu onus ejus. Tamen consequenter loquendo, ex principiis hujus sententiae sequi videtur, illum subditum non manere obligatum ad compendium postea coram superiore, etiamsi postea illi declaretur conditio, quia potest non acceptare illam, et sine suo consensu non obligatur, ut diximus; et nihilominus manebit absolutus, quia prior sententia valida fuit, nec revocari potest. Neque hoc censembit inconveniens, aut contra vigorem disciplinæ per reservationem intentam; quia ad hoc satis est, ut confessor teneatur sub præcepto explicare pœnitenti conditionem facultatis concessæ, priusquam confessionem ejus audiat; quod vero interdum ex negligentia aut ex malitia ejus possit hoc prætermitti, et ideo possit subditus ab illa obligatione excusari, et rarum est, et accidentarium, et ideo in re morali non est consideratione dignum.

16. *Secunda sententia.* — Aliquis autem visum est, illam absolutionem in eo casu non fuisse validam, ideoque eadem obligatione teneri subditum confiteri superiori, qua ante tenebatur. Ratio hujus sententiae esse potest, quia illi confessori non est data jurisdiction, nisi sub ea conditione; ergo illa non expedita, illi non datur jurisdiction quod talis actum. Et potest confirmari, quia delegatus, non servans formam sibi in commissione præscriptam, nihil operatur, ut constat ex c. *Venerabilis*, cum similibus, de Offic. deleg., quia non habet plus jurisdictionis quam illi commissum est; sed in praesenti commissa est jurisdiction sub tali forma et modo; ergo non servans illum, nihil facit. Et confirmatur secundo; nam si in eo casu confessor proponeret conditionem subditu, et ipse nollet ean acceptare, et nihilominus absolveretur a sacerdote, confessio esset nulla ex defectu jurisdictionis, propter non impletam conditionem. Et similiter si subditus deciperet confessorem acceptando exterius conditionem, sine proposito implendi, aut comparendi coram superiore, absolutio data a sacerdote, etiam bona fide ex parte illius, esset nulla propter eumdem defectum; ergo a fortiori absolutio data priusquam subditus acceptet conditionem, imo priusquam illi proponatur, sive hoc fuerit ex malitia, sive ex inadvertentia confessoris, invalida est; quia multo magis deficit ibi conditio necessaria ad usum jurisdictionis.

18. *Secunda sententia rejicitur.* — Nihilominus tamen haec sententia valde rigorosa est. Nam, licet fortasse non repugnet jurisdictionem eo modo committi, et cum tota illa dependentia a proposita conditione, quia cum haec concessio fiat per humanam voluntatem, et ab illa pendeat, non est unde repugnet consensum seu intentionem delegantis esse conditionatum in prædicto sensu, quod multi

17. Tandem confirmatur; quia alias si sufficeret subditum bona fide esse confessum, sequeretur, in eo casu, in quo pœnitens prius confitetur casum reservatum, quam illi sit tale pactum, seu talis conditio proposita, et postea confessor ante absolutionem proponit conditionem, licet pœnitens nolit eam acceptare, debere nihilominus a confessore absolvı; quod Navarrus et alii non admittunt. Sequela patet, quia jam pœnitens bona fide semel confessus est, et recte dispositus, ut suppono, et ex hac parte jam acquisivit jus ad absolutionem simpliciter obtainendam; aliunde vero jam non potest obligari ad conditionem illam acceptandam; quia alias obligaretur ad iterum confitendum peccatum semel rite confessum, idque non tantum sub conditione voluntaria, sed simpliciter et absolute; quia supponitur una confessio jam facta, et post illam exigitur acceptatio obligationis iterum comparendi, quod est absolute hoc exigere, et non sub aliqua conditione, quæ jam pendeat ex voluntate pœnitentis. Nec satis est dicere, conditionem ibi inclusam esse, si vult absolutionem obtainere, quia si absolutio illa valide dari potest absque tali conditione, injuste a pœnitente exigitur in illo casu, quia jam habet jus acquisitum per confessionem factam. Item, quia conditio talis esse debet, ut maneat liberum pœnitenti aliqua via semel tantum confiteri, si velit; quod in illo casu non servatur, quia, sive absolvatur pœnitens acceptando conditionem, sive non absolvatur, quia illam non acceptat, cogitur iterum confiteri idem peccatum rite confessum, quantum est ex parte ejus; ergo, vel dicendum est, in eo casu absolvendum esse pœnitentem, etiamsi non acceptet conditionem, quia habet jus et rationabilem causam non acceptandi; quod videtur absurdum, et contra primum, et contra eosdem auctores, ut dixi; vel dicendum est, ideo tunc non posse absolviri, quia quacunque ratione talis subditus absolvatur, non proposita, vel acceptata illa conditione bona fide, absolutio est nulla.

19. *Rationibus satisfit.* — Unde ad primam confirmationem negamus illam esse formam substantiale servandam in usu talis jurisdictionis, in qua tantum forma verum habet principium ibi sumptum de jurisdictione delegata. Ad secundam vero confirmationem

existimant ita esse in simili absolutione a censura⁴, nihilominus in praesenti non videtur haec intentio Prælati delegantis prædicto modo jurisdictionem, quia neque ex forma concessionis colligi potest talis intentio; nam sufficienter intelligitur quod illa conditio ponatur tanquam præcepta, quamvis jurisdictione non prebeat omnino dependenter a tali conditione. Item non colligitur ex usu; nullus enim existimavit absolutionem bona fide datum pœnitenti, cui non est explicata illa conditio, non fuisse validam; imo nec de simili absolutione a censura in eo casu in quo jura apponunt talem conditionem, aliquis auctor hoc dixit. Nam, si quis absolvatur in articulo mortis ab excommunicatione contracta, verbi gratia, ob violentam clerici permissionem, etiamsi non admoneatur a confessore de obligatione postea comparendi, valida est absolution. Quod est secus, quando potestas absolvendi datur solum sub ea conditione, *satis/acta parte*; nam tunc si ea conditione non fuit impleta eo modo quo commode potuit, absolution fuit nulla. Et ratio differentiae est, quia haec conditio posterior est prærequisita ad absolutionem, et sub illa datur jurisdiction, et non alias; prior vero conditio non est prærequisita ad absolutionem, sed per illam, ut manantem a tali jurisdictione, efficitur, seu consummatur. Hinc ergo censeo, conditionem illam, quantum ex jure communis colligitur, non ita apponi, ut irritet actum propter defectum aliquem ex ignorantia, vel malitia confessoris commissum; ergo eodem modo intelligenda est similis reservatio, vel facultas absolvendi a reservatis. Tandem ex subjecta materia id colligi potest, tum quia haec conditio onerosa est, et ideo non est jam rigoroso modo interpretanda; tum etiam quia non esset convenientis talis modus concessionis cum morali periculo saepe faciendo sacramentum irritum. Denique conjecturæ in oppositum non cogunt; negamus enim, jurisdictionem illam datum esse dependentem a conditione aliquo modo antecedente, quoad pactum seu acceptationem pœnitentis.

20. *Vera dubii occurrentis solutio.* — Quapropter aliter de hoc casu sentiendum censeo, videlicet, eum, qui ex vi talis facultatis absolvitur a casibus reservatis, quamvis ante absolutionem ignoret pactum seu conditionem facultatis, nihilominus in re ipsa manere obligatum ad comparendum, cum intellexerit modum concessæ facultatis. Hoc probo primo a posteriori, seu ab inconvenienti ex illa ultima confirmatione proxime tractata. Secundo probo a simili ex facultate juris ad absolvendum a peccatis reservatis Summo Pontifici sub illo onere; nam ipsa absolutionis data per se habet efficaciam inducendi talem obligationem independenter a consensu præstito a subdito, sed sufficit consensus

⁴ Vide Navarr., c. 27, n. 46 et 89.

debitus ; ergo idem est in praesenti. Nam, licet illa facultas juris sit ad absolvendum a censura, non tamen a sola illa, sed etiam a culpa, et in utramque per se cadit illud onus ; imo illa facultas, ut supra ostendi, non limitatur ad peccata reservata cum censura, alias quando Pontifex reservat peccatum sine excommunicatione (quod interdum facit, ut supra ostendi), non posset quis ab illo absolviri ex vi illius concessionis juris ; quod sine ratione diceretur, cum jura non ponant talem limitationem, nec sit rationi consentaneum, ut sit difficilior absolutio a peccato, solum quia non habet censuram annexam.

21. *Assignatur ratio a priori.* — Tertio est ratio a priori, quia in Praelato non deest potestas ad hanc obligationem inducendam, neque etiam deest voluntas ; ergo inducit illam. Consequentia est evidens, et de minori nulla est disceptatio, quia supponimus Praelatum satis explicare voluntatem suam ; et quia in hoc intendunt hujusmodi Praelati imitari jus Pontificium. Denique simpliciter adhuc illam conditionem, et imponunt hoc onus ; ergo intelliguntur id velle quantum ex se possunt, independenter a voluntate subditi. Probatur ergo major, in qua est difficultas : nam haec facultas datur per veram delegationem jurisdictionis, quae ab homine confertur ; sed in omni delegante jurisdictionem suam est potestas committendi illam magis vel minus restrictam, et sub hoc vel illo onere : hac enim ratione potest absolutio a censura illo modo committi : ergo similiter in praesenti est potestas in delegante ad committendam causam sub illa conditione, et onere subdito imposito.

22. *Objectio.* — *Objectio respondetur.* — Fortasse respondebit aliquis negando assumptum, juxta opinionem asserentem totam jurisdictionem hujus fori dari immediate a Christo. Dicitur enim, Praelatum per hanc facultatem non dare jurisdictionem, sed solum applicare materiam ; qua applicata, non est in potestate ejus ita limitare hanc jurisdictionem, quin ejus actus sit omnino perfectus et consummatus tanquam in supremo tribunali, sine recursu ad aliud, quod sit superius. Hæc tamen responsio nititur falso fundamento; superius enim ostensum est propriissimam jurisdictionem esse, quæ in hoc foro hominibus per homines datur, et ab ordinariis pastoribus alienis sacerdotibus delegatur. Et in hac veritate fundavit Concilium Tridentinum potestatem reservandi casus, ut

patet ex sess. 14, cap. 7, ubi sic ait : *Quoniam igitur natura, et ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos duntaxat feratur, etc., usque ad illud, In quem ordinariam aut delegatam non habent jurisdictionem.* Merito ergo possumus nos, rejecto illo fundamento, in opposito hanc potestatem fundare. Sed præterea, remota vocabulorum diversitate, satis nobis est, quod illa applicatio materie pendeat ex hominis delegantis voluntate, et sit de necessitate sacramenti, ut dicti auctores concedunt ; qui etiam consequenter aiunt, in hujusmodi materie applicatione fundari easum reservationem ; quia sicut ab humana voluntate pendet materiam applicare, ita et hoc, vel illo modo, seu magis, vel minus applicare ; ergo cum eadem proportione nos possumus concludere, posse superiore applicare materiam cum tali modo seu onere. Declaratur haec consecutio : quia vel per materiam, quæ applicatur, intelligitur persona ipsa, quæ subjicitur tali confessori ; et sic constat hanc applicationem posse recipere magis et minus ex superioris voluntate ; quia potest subjici illa persona in ordine ad plura, vel pauciora peccata ; ergo etiam potest subjici magis, vel minus in ordine ad idem peccatum, ut scilicet possit de illo magis, vel minus absolute judicari, seu cum majori vel minori dependentia a superiori ; vel nomine materie intelliguntur ipsa peccata ; et sic conficitur simile argumentum proportionale ; quia haec ipsa materia potest magis et minus applicari, ut patet in diversis peccatis per easum reservationem ; ergo et idem peccatum potest juxta modum suum magis vel minus applicari per reservationem illi proportionalem.

23. *Objectio.* — *Solutur.* — *Tria possunt considerari in judicio ejusdem peccati.* — Dices, in diversis peccatis facile intelligi quomodo in hac materia possit esse major vel minor applicatio quasi extensiva, quia potest unum peccatum applicari, et non aliud ; tamen in eodem non posse intelligi, nam, si applicatur, totum applicatur ; et si retinetur, aut remittitur, totum retineri, aut remitti necesse est ; neque etiam potest hoc magis vel minus consistere in illa dependentia vel subordinatione ad judicium superius. Respondeo, optime intelligi posse in eodem peccato majorem vel minorem applicationem materie. Et quia in hoc videtur consistere

punctum difficultatis, ideo paulo diligentius id declarabo, distinguendo in judicio ejusdem peccati tria. Primum est remissio talis peccati quoad culpam et æternam poenam ; secundum est castigatio ejusdem peccati quoad condignam satisfactionem ; tertium est curatio ejusdem peccati quoad obligationem in futurum vitandi similia peccata. Quantum ergo ad primum attinet, non potest, jurisdictione delegata circa idem peccatum recipere magis vel minus, ut ratio facta probat, et quoad eam partem recte dici potest sententia lata in hoc judicio esse supremi tribunalis, quia neque ab ea appellari potest, neque etiam potest mutari, quia, si clavis non errat, statim transit in rem judicatam, et tollit peccatum, quod revocari non potest. Si vero clavis erravit, nulla fuit absolutio, neque unquam esse poterit. Quoad secundum autem, et tertium, potest facile intelligi in eodem peccato major vel minor materie subjectio, ratione cuius possit superior imponere subdito onus comprehendendi coram se, si ab inferiori judicetur. De secundo id declaro ex his quæ supra dixi, posse superiore taxare poenitentiam imponendam ab inferiori sacerdote pro peccato reservato ; nam in eo jam cernitur quædam minor materie subjectio ; major enim potestas conceditur ei, cui libera facultas datur judicandi et imponendi poenitentiam suo arbitrio, quam ei, cui præfigitur poena, quam imponat.

24. *Posse superiore sibi reservare peccati vindictam.* — Atque hinc ulterius intelligitur, posse superiore ita committere alicui judicandam causam alicujus peccati quoad culpam, ut tamen illam non omnino deleget quoad castigationem et vindictam, sed in hoc sibi reservet quasi ultimum judicium, non quod ab inferiori sacerdote imponenda non sit aliqua satisfactio ; hoc enim repugnaret integritati sacramenti ; sed quod imponenda sit cum subordinatione ad superiorem, qui vult illam recognoscere, et augere, vel mutare, vel sua auctoritate confirmare, prout expedire censuerit. In hoc enim nulla est repugnativa ; quia non est necesse ut quoad hanc partem judicium confessoris semper sit supremum ; unde enim hoc habetur, aut quo principio fundatur ? Præsertim quia judicare cum obligatione imponendi poenam taxatam ab alio, non est supremi judicis, sed est judicis dependentis aliquo modo a jurisdictione alterius. Sed ille modus potest servari in hoc tribunali ; ergo quoad hoc non est necesse con-

fessorem se gerere ut supremum judicem. Præsertim quia ejusdem rationis esse videtur taxare poenam imponendam, vel reservare sibi ultimum judicium de tali poena ; ergo qui potest primum, potest et secundum. Eo vel maxime, quod sententia confessoris quoad hanc partem non est immutabilis, ut in superioribus ostensum est ; ergo potest superior hanc mutabilitatem, ut sic dicam, sibi reservare, ut suo judicio confirmetur. Denique in hoc modo reservationis nullum est ex natura rei inconveniens, neque secundum divinum ius est aliquid repugnans institutioni sacramenti, aut remissioni peccati ; neque etiam est aliquid contra morem Ecclesie ; imo est conformis usui ejus, ut declaravi.

25. *Dubitatio occurritur.* — Nec dubitari potest quin potuerit Christus hoc modo concedere potestatem, quam pastores Ecclesie habent ad delegandam suam jurisdictionem, vel (ut alii loquuntur) ad subjiciendam materiam inferioribus sacerdotibus. Ac denique hic modus potestatis potest esse valde conveniens, ut subditi peccare formident, et ut graviora crimina graviori judicio puniantur, quæ est una ex rationibus, propter quas reservantur peccata, ut colligitur ex Tridentino citato loco ; cur ergo negabimus esse in pastoribus Ecclesie hanc potestatem ? Nam in Evangelio, quantum spectat ad hanc potestatem jurisdictionis proximæ, ut sic dicam, seu subjectionis materie, ut alii loqui volunt, solum habemus illud verbum Christi, *Pasce oves meas*, per quod Petro datur haec potestas, et per illum in alios derivatur, ut ex supra dictis constat ; cum illis autem verbis non solum non repugnat haec potestas, verum etiam maxime quadrat, quia totum hoc spectare potest ad optimum et convenientissimum modum regendi et pascendi oves Christi in spiritualibus. Unde improbabile profecto censemus hanc potestatem Summo Pontifici negare ; quod si ipse illam habet, non est cur illam inferioribus Praelatis denegemus, cum iura hoc non prohibeant ; imo Pontifices saltem videndo et tacendo approbare videntur. Hoc ergo titulo optime intelligitur posse Praelatum facultatem dare cum prædicto onere, et non alias ; quia non totaliter committit causam, seu subjicit materiam alteri, sed sibi reservat ultimum judicium ejus quoad hanc partem.

26. Atque ad eundem modum explicari facile potest tertium membrum supra propositum, de sententia seu officio confessoris

quoad curationem peccati in ordine ad futurum; nam in hoc etiam non est necesse quilibet confessorem esse supremum judicem, vel potius medicum; cur enim, aut quae est necessitas? aut ex quo sufficienti principio colligi potest? Nam quoad hoc etiam non est necesse sententiam esse immutabilem, nec consistit, ut sic dicam, in indivisibili, sed habet latitudinem, et maxime requirit prudens arbitrium; cur ergo non poterit Prælatus ultimum judicium quoad hanc partem sibi reservare, et ob hanc causam imponere onus subditu coram se comparandi? Et similiter aliæ rationes in secundo membro factæ possunt cum proportione hic applicari. Ac tandem explicatur optime ex his integra ratio hujusmodi concessionis; nam propter periculum permanendi in statu culpæ ex una parte, et necessitatem seu convenientiam reservationis ex altera, prudens superior interdum hoc medio uti potest, ut et facultatem concedat obtinendi absolutionem a culpa, et quoad hoc ultimum et integrum judicium committat alteri, et nihilominus sibi reservet ultimum iudicium causæ quoad emendationem, vel castigationem delicti; quæ duo primo per se ac maxime per reservationem intenduntur. Quanquam enim reservatio possit etiam referri ad alios fines et ad commune bonum, tamen sine aliquo fine intrinseco et proprio ipsius sacramenti non posset habere locum.

27. *Superiores habere potestatem imponendi predictum onus.* — Ex his ergo satis, ut opinor, declaratum est, esse in superioribus potestatem ad imponendum hoc onus subditis ex vi modi limitandi delegationem, seu subjiciendi materiam inferiori. Quod senserunt Henric., Major, Adrian. et Angel., locis supracitatis, quamvis non ita explicaverint, neque opinor alios auctores contradicere, ut statim declarabo. Hinc enim ulterius infero, etiamsi subditus ignoret modum et conditionem jurisdictionis, quando per illam absolvitur, nihilominus manere obligatum ad comparandum coram superiore, ex defectu potestatis in proximo absolvente ad ferendam ultimam sententiam in illa causa, ex illo capite. Unde haec obligatio non oritur proprio ex pacto, sed ex ipsa rei natura, posita tali jurisdictione, seu materia applicatione, ideoque non pendet ex actuali consensu subditi, neque per ejus ignorantiam impeditur. Sicut, licet aliquis bona fide ex parte sua absolvatur a peccatis reservatis ab eo qui non habet facultatem absolvendi, tenetur illa peccata confiteri su-

periori, etiamsi respectu aliorum peccatorum talis absolutio fuerit valida. Sic ergo in praesenti, quantumvis ex parte subditi sit bona fides, sententia non potest exceedere modum jurisdictionis; et ideo, licet fuerit consummata quoad judicium culpæ, non vero quoad alias partes, ac proinde relinquat obligationem comparendi. Non tamen nego secundum debitum ordinem debere prius notificari subdito tale onus; quod maxime videntur voluisse alii auctores, et merito, quia, licet superior possit hujusmodi facultatem concedere, non tamen potest obligare subditum ad utendum illa; quia non potest obligare illum absolute ad dicendum peccatum suum duobus, sed solum potest concedere illud ut privilegium quoddam, quo inferior uti possit, si velit; si autem nolit, possit differre confessionem, ut eam coram superiore faciat. Ut ergo satis voluntarie possit uti tali facultate, recta ratio postulat, ut ei manifestetur onus, cum quo tale privilegium conceditur, alioqui non poterit libere eligere; si tamen jure vel injuria, vel casu accidat ipsum hoc ignorare, nihilominus delegatio semper facta manet cum predicta reservatione; ideoque non impeditur illud onus.

28. *Corollarium primum.* — Atque hinc obiter intelligitur primo, quando in aliqua religione per statutum conceditur haec facultas cum predicto onere, ex vi illius resultare obligationem sub mortali culpa comparendi coram superiore, etiamsi nec statuta talis religionis soleant obligare in conscientia, neque in tali statuto sint specialia verba preceptiva, praeter illa, quæ declarant modum reservationis et facultatis. Nam illud statutum non tam præcipit, quam facit, seu indulget tali modo, supposita reservatione, quam non omnino tollit, sed moderatur, et quoad hoc est efficax tale statutum, quia procedit ex voluntate et ex potestate, ut ostensum est; posito autem illo effectu, ex natura rei, seu ex ipsa institutione sacramenti sequitur alia obligatio, quæ gravis est ratione materiae, ut recte supra probatum est.

29. *Corollarium secundum.* — Secundo intelligitur ex dictis, qua ratione verum sit, quod in quadam confirmatione supra attingebamus, si contingat subdito post confessionem factam, et ante absolutionem datam declarari onus, quod ei relinquitur, comparendi coram superiore, et nolit illud acceptare, nec proponere illud implere, non esse absolvendum. Ratio enim est, quia ignorantia prece-

dens non excusat illum a tali onere, licet absolvatur; ergo si non proponit illud implere, non est dispositus ad recipiendam absolutionem. Poterit ergo talis subditus conqueri, eo quod non fuerit potestas confessoris ei declarata ante confessionem, ut videret an sibi expediret ei confiteri; tamen non propterea poterit excusari, quia haec negligentia vel malitia non auget potestatem confessoris, ex cuius limitatione provenit ut poenitens relinquatur cum illo onere seu obligatione.

30. *Corollarium tertium.* — Tertio intelligitur ex dictis, an haec obligatio, quæ ex hac confessione relinquitur ad comparandum postea coram superiore, sit ad iteratam confessionem sacramentalem faciendam, necne. In rigore enim non obligatur poenitens iterum confiteri, et absolutionem sacramentalem recipere, quia illa non indiget ad remissionem culpæ, et consequenter neque ad implendum divinum confessionis preceptum, neque ad finem reservationis est necessaria; tamen, quia hoc est majus commodum poenitentis supposita priori obligatione, ideo moraliter loquendo, hoc semper fiet per iteratam confessionem. Potest tamen contingere ut nolit subditus se iterum disponere ad confessionem faciendam, praesertim si habet novam materiam necessariam, quamvis non reservatam; velit tamen se liberare ab illo onere, et coram superiore comparere; et tunc satisfaciet reddendo illi rationem facti commissi, et satisfactionis (si voluerit) aut medicinae impositæ, et acceptando, si quam aliam superior imponendam judicaverit. Aderto tamen, in eo casu teneri superiore ad suscipiendum totum illud sub sigillo confessionis, etiamsi nova sacramentalis confessio tunc non perficiatur; quia tota illa manifestatio est in ordine ad claves, prout pertinentes ad hoc forum sacramentale. Estque illa veluti consummatio quedam sacramentalis judicii; habet autem jus poenitens, ut totum judicium sub eodem secreto consummetur; et ideo nullo modo redundat in majus onus poenitentis, quod possit sine novo sacramento confessionis peccatum suum superiori manifestari.

32. *Corollarium ultimum.* — *An predictum onus possit imponi in articulo mortis.* — Ultimo intelligitur ex dictis, quid dicendum sit de articulo mortis, an pro illo possit etiam imponi hoc onus, seclusa censura (hoc enim supra in hunc locum remisisimus); in eo enim casu probabile est hoc fieri non posse. Quod, praeter Durandum supra, tenet Paludan., d. 20, q. 1, art. 2, conclus. 3. Et potest fundari, quia pro illo articulo plena jurisdictione est iure divino concessa omnibus sacerdotibus. Sed hoc fundamentum falsum est, ut supra vidimus; Paludanus autem solum fundatur in eo, quod nemo potest obligari ad hoc, ut bis necesse habeat confiteri, seu (quod perinde est) bis peccatum suum manifestet. Quæ ratio pro illo articulo mihi videtur probabilis quia pro illo talis necessitas non est ex suppositione, sed simpliciter; extra illum enim

casum hæc necessitas non est absoluta, sed voluntaria; quia subditus simpliciter non obligatur ad confitendum prius inferiori sacerdoti, sed potest expectare superiorem; in articulo autem mortis omnino tenetur confiteri cui potuerit, et ideo, si tunc obligaretur cum dicto onere, simpliciter cogeretur dicere duobus peccatum suum; quod est certe gravissimum et intolerabile onus. Et quoad hoc faveat usus Ecclesie: nunquam enim in illo articulo talis modus reservationis introductus est, seclusa censura, de qua est specialis ratio, quia includit poenam pertinentem ad forum contentiosum. Est ergo haec pars probabilis, quamvis dubia, nam juxta principia posita, facile defendi potest, etiam pro illo articulo non deesse in Ecclesia potestatem, et illam necessitatem, quae inde oritur, ut idem peccatum duobus innotescat, accidentariam esse, ac propterea non esse inconveniens, quod in aliquo casu sustinenda sit. Sicut contingit, quando confessio facienda est per interpretem. Quidquid vero sit de absoluta potestate, de facto, reservatio pro illo articulo nunquam hoc modo fit, et male faceret Prælatus infra Summum Pontificem, qui hoc facere tentaret. Seus vero est de quolibet alio casu extra articulum mortis, etiamsi occurrat quælibet alia necessitas, ut comunicandi, faciendi sacram, vel alia similis. Semper tamen existimo in his casibus esse liberum poenitenti non confiteri inferiori sacerdoti (per se loquendo, et seculo scandalo), sed se generare tanquam qui non habet copiam confessoris, quia sicut extra articulum mortis nullus obligatur confiteri per interpretem, ita nec obligabitur confiteri cum onere manifestandi suum peccatum pluribus sacerdotibus; semper ergo se habet hoc tanquam privilegium, cuius usus voluntarius existit.

DISPUTATIO XXXI.

DE MODO ABSOLVENDI A CASIBUS RESERVATIS.

Superius cum de integritate confessionis ageremus, promisimus hoc loco explicare, an occasione casuum reservatorum liceat interdum integritatem confessionis prætermittere. Hoc ergo in præsenti disputatione a nobis implendum est; et ea occasione simul declarabimus, quando possit inferior sacerdos absolvere poenitentem, etiamsi non habeat jurisdictionem in peccata reservata.

Teneri superiorum ab omnibus absolvere, si omnium confessionem audivit.

3. Dico ergo primo: si superior audit omnia peccata, tam reservata, quam non reservata, ab omnibus tenetur absolvere poenitentem, neque aliter potest absolutionem præstare.

SECTIO I.

Utrum superior, auditus in confessione solis peccatis reservatis, possit ab eis sacramentaliter absolvere, et reliqua inferiori committere.

1. *Prima opinio affirmativa.* — Est opinio valde communis posse hoc fieri licite et valide; et significant auctores hujus sententiae id licere per se et ordinarie, absque alia causa. Ita tenet Cajet., verb. *Confessio*, conditione 10, dicitque esse consuetudinem Romanam, neque oportere sapere plusquam oportet, eam in dubium revocando. Idem D. Antonin., 3 p., tit. 14, cap. 19, § 6; Palud., in 4, d. 47, q. 5; Richard., ibi, art. 2, q. 8, ad 2; Henric., Quodlib. 1, q. 29; Soto, d. 18, q. 2, art. 5, addit tamen, *ex rationabili causa*; absolvit Petrus Soto, lect. 10 de Confessione; Navarr. in cap. *Consideret*, § *Cautus*, n. 12 et 18, de Pœnit., d. 5; Gerson, Alph. 33, l. N. Omnes fundantur solum in consuetudine, et addunt, poenitentem sie absolutum teneri ad confitendum postea inferiori sacerdoti integrum, etiam de reservatis, ut fiat confessio integra. Unde infert consequenter Navarrus ex priori confessione et absolutione nondum fuisse consummatum sacramentum, et consequenter nec datum effectum, sed ex ultra que confessione et absolutione confici unum sacramentum, quod suum effectum habet, quando inferior absolutionem consummat.

2. *Secunda sententia negativa.* — Secunda sententia est, per se loquendo, hoc non posse fieri, sed superiore debere, aut integralm confessionem audire, aut sacramentaliter non absolvere. Tenet Adrian., q. 5 de Confess.; Sylvest., verb. *Confessio*, 1, q. 19; Victoria, in Sum., n. 149 et 162; Cano, dicta Rel., p. 5, circa finem; Viguerius, in Sum., c. 16, § 4, v. 77; Medin. vero, dict. q. 14 de Confessione casuum reservatorum, medium quamdam opinionem sequitur, scilicet, confessionem hanc debere fieri integre; superiore tamen posse non integre absolvere, sed dare absolutionem a solis reservatis, et aliorum absolutionem remittere ordinario confessori. Hanc vero opinionem improbabilem censeo.

Probatur, quia imprimis id non potest justificari; aut enim poenitens est dispositus ad recipiendam absolutionem, vel non; si non est, a nullo peccato debet absolviri; si est, ab omnibus est absolvendus, nec potest obligari ut aliquod peccatum alteri confiteatur. Deinde, integritas tam est necessaria in absolutione, quam in confessione; imo in hac requiritur propter illam; ergo, si in confessione requiritur integritas, cur non magis in absolutione? Præsertim, quia post factam integralm confessionem nulla potest esse causa rationabilis ad dimidiandam absolutionem. Denique (propter quod dixi aliud esse impossibile) vel ille confessio habet intentionem conficiendi sacramentum, vel non; si non habet, nullum peccatum remittit; si habet, velit, nolit, omnia peccata remittit, si alius non ponit obiectum; quamvis enim valor sacramenti pendaat ex intentione ministri, tamen, posito sacramento, effectus ejus non pendet ex illius voluntate; quia sacramentum jam agit per modum causæ naturalis, juxta dispositionem recipientis; hic autem recipiens dispositus est, ut per se et directe remittantur illi omnia peccata per sacramentum.

4. *Objectio.* — *Solvitur.* — *Differentia inter materialiam confessionis, et aliorum sacramentorum.* — Dices: in potestate ministri est confidere sacramentum ex hac parte materiae, et non ex illa, ut ex hac aqua, et non ex illa, ut potest consecrare hanc partem hostiæ, et non illam: ergo similiter potest velle confidere sacramentum ex hac parte confessionis, et ita illa peccata directe remittere per absolutionem, et non alia. Respondeatur primum, antecedens procedere, quando materia, vel quantitas ejus non est jure divino determinata, sed per intentionem ministri determinari debet; at vero in præsenti materia hæc est determinata jure divino; nam tota illa confessio est materia, et præsertim si sit de mortalibus peccatis est per se loquendo materia necessaria; et ideo cum minister intendit applicare formam, non potest excludere partem materiae. Deinde est alia differentia, quia in aliis sacramentis materia applicatur ex intentione ministri; hic autem ipse suscipiens est qui applicat materiam; et ita hoc totum pendet ex intentione ejus; ad ministrum autem pertinet inducere formam. Necessario ergo, si vult perficere sacramentum, conficit illud ex tota illa confessione peccatorum et forma; ergo necessario etiam remittit per se et directe omnia peccata.

Sine necessitate non posse superiorem partem confessionis audire.

6. *Dubium deciditur.* — Dico secundo: absque speciali necessitate, vel causa rationabili, non potest superior audire solam confessionem casuum reservatorum, et de illis solis sacramentaliter absolvere. Probatur primo, quia hoc per se est contra jus divinum, scilicet dimidiare confessionem; ergo sine rationabili causa non licet. Item, si non præcessisset reservatio, non posset superior quædam peccata graviora audire, et absolvere, et alia omittere; sed reservatio non contulit illi aliquid novum jus. Præterea inferiores habentes privilegium seu potestatem delegatum ad absolvendum a reservatis, non possunt uti illo modo confitendi; ergo nec Prælati poterunt, quia potestas delegantis, et delegati eadem censemur; neque illi habent a Christo Domino peculiarem aliquam facultatem, vel licentiam. Antecedens constat ex usu Ecclesie, alias possent nunc religiosi habentes talia privilegia illo modo absolvere a reservatis. Simile argumentum potest hic fieri de quolibet parocho, quod nimis possit graviora peccata sui parochiani audire, et reliqua coadjutori seu capellano remittere, etiamsi nulla reservatio præcesserit; quia reservatio, ut dicebam, nullum novum jus aut potestatem confert. Neque etiam in hoc